Spirit of Bosnia / Duh Bosne
An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

Baka Maja

Darko Cvijetić

Moj je mali Mile imao trinaest, Đuro četrnaest, Anka dvanaest, Boško osam, Uroš devet, Dragutin tri i Milutin jedva godinu, kad je kuća gorjela. Poslije se nisu vratili Mile i Đuro. Ni ćaća im se nije vratio, moj čovjek, iz onog sela jasenovog uz Savu.

Ovome sam glas odmah poznala. I to nakon četrdeset godina, odmah. Do Bjelajaca je bilo hrvatsko selo Maglajci. Ovaj s glasom, iz Australije došao da ga još jednom vidi.

Bila 1982. godina. Ležala sam danima u krevetu, i boga mi, nisam mislila da ću više ustati. Glas me podigao na noge, zalijepio me za nebo, pun minut.

Pun minut neba.

Isti taj glas, četrdeset godina ranije, rekao mi je da bježim desno, u šumu. Glas je to bio ovoga čovjeka, što se u dvorištu pojavio. Tada, bio je to glas ustaše, iz Maglajaca, svi su muški iz tog sela bili tamo, većina. Svi iz Bjelajaca bili u šumi, većina. I moj Ostoja.

Izveli nas pred kuću. Jedan zapalio kuću, a drugi naredio trećem da nas sve pobije. Ovaj s glasom – bio taj treći. Prvo repetirao pušku. Onda je Anka, s dvanaest godina, rekla da ide u kuću po jednogodišnjeg Milutina, da i njega ubije, da ne izgori s kućom. Nije čekala da on odgovori. Jednostavno je ušla u zapaljenu, još nerazgorenu kuću. Iznijela Milutina, i stala uz nas.

Taj, treći ustaša, iz Maglajaca, što je poslije rata utekao u Australiju, što je trebao pucati – gledao je bez ijedne riječi. Zatim meni rekao: „Bježi tamo, desno, u šumu, vodi tu djecu, ženo!” Sve sam ih pokupila, otrčala desno, u kukuruze. Četiri smo dana lutali, a onda upali u zbjeg, u narod.

Da, on je nas znao, i ja njega, iz susjednog je sela, on nas je sve spasio. I, evo, četrdeset godina kasnije, bio je opet u istom dvorištu, ispred novosagrađene kuće. Tražio je svoje, hrvatsko selo. Zalutao je, nema tog sela od 1944. Partizani sve hrvatske seljake potjerali i doveli srpske nesretnike s Korduna. On je zalutao. Taj, s glasom. Anka ga pitala koga traži.

Tražio je Maglajce, bilo koga iz toga sela. Nije ga Anka poznala, i kako će. Stipan se zvao. ,,Nema tih ljudi više tu”, rekla mu.

Ja iz kreveta ustala, k'o avet i prišla mu. „Znaš li ti mene, Stipane?”

Uplašio se, četrdeset godina se plašio takvog pitanja. „Ne znam, bako.”

„Sve si nas trebao ubiti, Stipane!” A on prestravljen gleda u mene, otkud mu ime znam, čega se ja to sjećam. „Zar ne pamtiš da je na ovome mjestu bila kuća, da je bila zapaljena, da sam ovdje s djecom stajala? Zar ne pamtiš, Stipane, da je moja Anka, tad curica, ušla u vrelu kuću po Milutina malog, po Miću, da dijete s kućom ne izgori? Trebao si nas ubiti, tako su ti naredili. A evo, Stipane, mi još tu, pred tobom, još uvijek nisi pucao!” Bio je u potpunom šoku.

„Maglajce su ti naši zapalili, dvije godine kasnije. Nema tu više Hrvata, Stipane, čuješ li?”

Bio je prestravljen. Svega se sjetio, potpuno se slomio. Ja mu priđem, po obrazu ga pomilujem. Starac, k'o i ja… a plače, jeca, cvili k'o moj Milutin, k'o djetešce…

Anka ga uzela pod ruku i uvela u kuću. Pa smo šutjeli. Minut. I više. Mogao bi i polje trnja preći.

Ja vatru zapalila, u kući.

Što na podu spavaš – Darko Cvijetić

GLAVA PETA – “Baka Maja”

Darko Cvijetić

Postjugoslavenski pisac,
rođen u Ljubiji Rudnik (SFRJ) 1968. godine.
Nagrađivan (Fric, Kočić, Sterijina nagrada, Angelus nagrada, Zoranov brk…) i prevođen (engleski, njemački, poljski, slovenački, francuski, talijanski, albanski, makedonski, hebrejski…)

Živi u Prijedoru.
U Crvenom soliteru i pozorištu.
Član je Hrvatskog društva pisaca i Društva pisaca BiH, te PEN Centra BiH.

—–

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.